

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MEDIACIJOS ĮSTATYMO NR. X-1702
20 STRAIPSNIO 1 PUNKTO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIII-P-4238**

2020 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2020 m. sausio 8 d. sprendimo Nr. SV-S-1516 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 2 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a**:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos mediacijos įstatymo Nr. X-1702 20 straipsnio 1 punkto pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIII-P-4238 (toliau – Įstatymo projektas), tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui patobulinti Įstatymo projektu siūlomą teisinį reguliavimą pagal šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Lietuvos Respublikos mediacijos įstatymo 20 straipsnio nuostatų, kitų privalomosios mediacijos nuostatų tikslas – skatinti taikų civilinių ginčų sprendimą, mažinti teismuose nagrinėjamų bylų skaičių ir teismų darbo krūvį. Įstatymo projektu siūloma netaikyti privalomosios mediacijos, be kita ko, tais atvejais, kai yra gautas pranešimas dėl smurto artimoje aplinkoje. Siekiant teisinio apibrėžtumo, taip pat kad būtų pasiekti Mediacijos įstatymo 20 straipsnio nuostatų tikslai, Įstatymo projekto 1 straipsniu keičiamo Mediacijos įstatymo 20 straipsnio 1 punkte turėtų būti išbraukti šie žodžiai: „yra gautas pranešimas dėl smurto artimoje aplinkoje, arba“. Remiantis Bendrojo pagalbos centro viešai skelbiamais statistiniais duomenimis, 2018 m. gauti 56 932 pranešimai apie smurtą artimoje aplinkoje. Pagal Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos viešai skelbiamus duomenis, 2018 m. dėl smurto artimoje aplinkoje pradėta 9 530 ikiteisminių tyrimų. Taigi, palyginti su gautais pranešimais apie smurtą artimoje aplinkoje, tik apie 17 proc. atvejų pasitvirtino aplinkybės, sudarančios pagrindą pradėti ikiteisminį tyrimą dėl smurto artimoje aplinkoje.

2. Mediacijos įstatymo 22 straipsnis sudaro galimybę šeimos ginčo šalims nemokamai pasinaudoti mediacijos paslaugomis, už kurias apmokama iš valstybės biudžeto lėšų. Įstatymo projekto 1 straipsniu keičiamo Mediacijos įstatymo 20 straipsnio 1 punkto nuostatomis būtų panaikinta galimybė šeimos ginčo šalims nemokamai pasinaudoti iš valstybės biudžeto lėšų apmokamomis mediacijos paslaugomis net tais atvejais, kai abi šalys savanoriškai siekia išspręsti ginčą mediacijos būdu. Tai reiškia, kad jei smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo vis dėlto siektų išspręsti jam aktualius šeimos ginče kilusius klausimus konfidencialiai,

savanoriškai pasinaudodamas mediacijos paslaugomis, ginčo šalys turėtų teisę ir galimybę spręsti ginčą mediacijos būdu, tačiau mediacijos paslaugos nebūtų finansuojamos iš valstybės biudžeto lėšų ir ginčo šalys turėtų pačios susimokėti už šias paslaugas. Toks teisinis reguliavimas skatintų ginčo šalis kreiptis tiesiogiai į teismą ir teismo procese ginčo šalys turėtų susitikti teismo posėdyje. Privalomosios mediacijos vykdymo metu šalys neprivalo susitikti ir spręsti ginčą mediacijos sesijoje (Mediacijos įstatymo 15 straipsnio 3 dalis). Vykdam mediaciją gali būti taikomos įvairios technikos (individualūs susitikimai su šalimis ir kita), kurios užtikrina, kad ginčo šalys nesusitiktų, kad ginčo šalims nebūtų daroma neigiama įtaka. Taigi, pritartina Įstatymo projekto tikslui, kad aptartais smurto artimoje aplinkoje atvejais šeimos ginčai galėtų būti sprendžiami iš karto kreipiantis į teismą. Vis dėlto, siekiant sudaryti galimybę smurtą artimoje aplinkoje patyrusiam asmeniui, kuris siekia spręsti šeimos ginčą, savanoriškai nemokamai pasinaudoti mediacijos paslaugomis, už kurias apmokama iš valstybės biudžeto lėšų Mediacijos įstatymo 22 straipsnyje nustatyta tvarka, Įstatymo projektas turėtų būti papildytas nuostata, aiškiai įtvirtinančia šią galimybę tais atvejais, kai šeimos ginčą mediacijos būdu siekia spręsti smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo.

3. Siekiant sudaryti galimybę šeimos ginčo šalims (taip pat ir smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims, kai jie savanoriškai siekia pasinaudoti mediacijos paslaugomis) greičiau išspręsti ginčą mediacijos būdu, tačiau kartu užtikrinti, kad kitai šaliai bus sudaryta ne fiktyvi, o reali galimybė ją išklausti, pareikšti nuomonę dėl dalyvavimo mediacijoje, siūlytina pakeisti Mediacijos įstatymo 21 straipsnio 5 dalį ir sutrumpinti terminą, kurį turėtų būti laukiama kitos ginčo šalies sutikimo dėl mediacijos vykdymo, iki keturiolikos kalendorinių dienų.

4. Įstatymo projekto 1 straipsniu keičiamo Mediacijos įstatymo 20 straipsnio 1 punktas tikslintinas aiškiai nurodant, kokiems subjektams turėtų būti taikomos nuostatos, nustatančios privalomosios mediacijos netaikymo išimtį, t. y. siūloma išimtis turėtų būti taikoma tais atvejais, kai būtent ginčo šalys yra smurto artimoje aplinkoje subjektai (smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo ar smurtautojas). Kartu siūlytina, kad privalomosios mediacijos netaikymo išimtimi galėtų naudotis tik smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo, kuris ketina inicijuoti šeimos ginčo sprendimą teisme, o smurtautojas nebūtų atleidžiamas nuo pareigos inicijuoti privalomąją mediaciją. Jei privalomąją mediaciją inicijuotų smurtautojas, smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo, vadovaudamasis Mediacijos įstatymo 21 straipsnio 5 dalimi, galėtų laisvai apsispręsti, ar dalyvauti mediacijoje.

5. Siekiant, kad Įstatymo projekto 1 straipsniu keičiamame Mediacijos įstatymo 20 straipsnio 1 punkte siūloma nustatyti privalomosios mediacijos netaikymo išimtis apimtų visas baudžiamojo proceso stadijas, keičiamame Mediacijos įstatymo 20 straipsnio 1 punkte papildomai įrašytini šie žodžiai: „arba teisme nagrinėjama byla, susijusi su smurtu artimoje aplinkoje“.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras